

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา คู่มือ หลักการ แนวคิด และระเบียบที่
เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอ
ป่าซาง จังหวัดลำพูนซึ่งประกอบด้วย

1. ความเป็นมาเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาประจำโรงเรียนในประเทศไทย
2. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546
3. ขอบข่ายและภารกิจการบริหารและจัดการศึกษา
4. บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกรรมการสถานศึกษา
5. แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษา
6. คณะกรรมการการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กับหลักสูตรสถานศึกษา
7. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากอดีตถึงปัจจุบัน
8. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในความคาดหวังของการปฏิรูปการศึกษา
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความเป็นมาเกี่ยวกับกรรมการสถานศึกษาประจำโรงเรียนในประเทศไทย

กรรมการศึกษาได้กำหนดขึ้นตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2464 นับเป็น
พระราชบัญญัติประถมศึกษาฉบับแรกของไทย ประกาศใช้เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2464
พร้อมกันนี้ได้บังคับให้เด็กไทยเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาตั้งแต่อายุ 7 ปีเต็ม หรือย่างเข้าปีที่ 8 จนถึง
อายุ 14 ปีเต็ม (กัญญา สาทร. 2519 : 326) โดยมอบภาระให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนิน
กิจการทางการศึกษาประชาบาลและได้กำหนดหน้าที่กรรมการไว้ในมาตรา 30 ดังนี้ ผู้ว่าราชการ
จังหวัดจะแต่งตั้งกรรมการศึกษาอันประกอบไปด้วยบุคคลที่ควร หรือมีผู้แนะนำถือค่าก็ได้
เมื่อได้รับมอบอำนาจจากอุปราชหรือสมุหเทศาภิบาลแล้ว หน้าที่ของกรรมการสถานศึกษามีดังนี้

(1) ในส่วน โรงเรียนประชาบาลที่ประชาชนตั้งให้เป็นผู้ดูแลงบประมาณ บัญชีเงินของโรงเรียน ปีละครั้ง และตรวจสอบว่าโรงเรียนได้จัดคืออยู่หรืออย่างไร (2) ในโรงเรียนประชาบาลที่นายอำเภอตั้งให้เป็นผู้ช่วยนายอำเภอหรือแบ่งเบาหน้าที่ส่วนใดส่วนหนึ่งของนายอำเภอ เมื่อได้รับคำสั่งผู้ว่าราชการจังหวัดให้ทำหน้าที่นั้น (อุทัย บุญประเสริฐ. 2542 : 122 - 123)

ต่อมาได้มีประกาศยกเลิกพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2464 และประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา 2478 แทนในบทบัญญัติที่เกี่ยวกับกรรมการศึกษา ได้บัญญัติไว้ในหมวดที่ 3 ว่าด้วยโรงเรียนประชาบาล ส่วนที่ 3 การควบคุมโรงเรียนประชาบาล มีรายละเอียดดังนี้ มาตรา 38 เพื่อประโยชน์แก่การดำเนินการศึกษา ข้าหลวงประจำจังหวัดมีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอนกรรมการศึกษาได้ตามความที่เห็นสมควร และในมาตรา 39 กรรมการศึกษามีหน้าที่ดังนี้ (1) รับผิดชอบหรือในการจัดและดำเนินการศึกษา (2) ตรวจสอบตราดูแลงบประมาณ บัญชีเงินและสอดคล้องความเป็นไปของโรงเรียนประชาบาลที่ประชาชนจัดตั้ง (3) ช่วยเหลือนายอำเภอในส่วนโรงเรียนประชาบาลที่นายอำเภอจัดตั้ง(อุทัย บุญประเสริฐ.2542:123) พระราชบัญญัติฉบับ พ.ศ. 2478 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้เหมาะสมหลายครั้ง แต่บทบัญญัติที่เกี่ยวกับกรรมการศึกษายังมีอยู่เช่นเดิม มีรายละเอียดดังนี้

พระราชบัญญัติประถมศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2483

พระราชบัญญัติประถมศึกษา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2505

พระราชบัญญัติประถมศึกษา (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2509

พระราชบัญญัติประถมศึกษา (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2521

เมื่อโรงเรียนประถมศึกษาโอนมาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในวันที่ 1 ตุลาคม 2523 นโยบายในด้านการจัดให้มีการคณะกรรมการศึกษาได้ดำเนินการต่อมาโดยกระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบว่าด้วยเรื่องการจัดตั้งคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2525 โดยประกาศใช้เมื่อวันที่ 14 มกราคม 2525 ได้กำหนดเรื่องเกี่ยวกับกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนไว้ดังนี้ ให้มีคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนละอย่างน้อย 5 คน แต่ไม่เกิน 15 คน ให้คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานและอีกคนหนึ่งเป็นรองประธาน และครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่หรือผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษาแห่งนั้นเป็นกรรมการและเลขานุการ โดยตำแหน่ง การได้มาซึ่งรายชื่อของกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน ประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ให้ครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่หรือผู้อำนวยการโรงเรียนประชุมปรึกษาคณะกรรมการในโรงเรียนแล้วเสนอรายชื่อผู้สมควรดำรงตำแหน่งกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาให้ประธานกรรมการการประถมศึกษาอำเภอหรือประธานกรรมการประถมศึกษากิ่งอำเภอเป็นผู้ลงนาม

แต่งตั้งแล้วแต่กรณี บุคคลหนึ่งจะเป็นกรรมการในคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาเกินกว่า 3 โรงเรียนไม่ได้ ให้กรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี และอาจจะได้รับแต่งตั้งใหม่อีกก็ได้

ในปี พ.ศ. 2539 กระทรวงศึกษาธิการ ได้ยกเลิกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2525 โดยกำหนดระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย กรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2539 ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540 : 55-58) สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ ให้มีคณะกรรมการโรงเรียนทุกโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ อย่างน้อยต้องมีกรรมการโรงเรียนละ 9 คน และไม่เกิน 15 คน ประกอบด้วยสามส่วนเท่ากันดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนและข้าราชการครูในโรงเรียน
2. ผู้ปกครองนักเรียนและศิษย์เก่าของโรงเรียน
3. ผู้ทรงคุณวุฒิจากประชาชน ผู้นำทางศาสนา บุคคลในองค์กรท้องถิ่นและหรือข้าราชการอื่นที่ไม่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ให้ผู้บริหารโรงเรียนประชุมข้าราชการครูในโรงเรียนกำหนดจำนวนและคัดเลือกกรรมการทั้งสามส่วน เสนอรายชื่อให้ประธานคณะกรรมการศึกษาอำเภอเป็นผู้ลงนามแต่งตั้ง หากโรงเรียนใดมีจำนวนครูไม่ครบตามสัดส่วนที่กำหนด ให้เสนอกรรมการในส่วนอื่นเพิ่มจนครบจำนวนตามที่กำหนด ให้ผู้บริหารโรงเรียนเป็นกรรมการและเลขานุการ โดยตำแหน่งมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 3 ปี บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2539 ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540 : 57-58) ได้กล่าวไว้ 6 ประการ คือ

1. กำหนดนโยบายแม่บทและแผนพัฒนาโรงเรียน
2. ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน
3. ให้คำปรึกษา เสนอแนะแนวทาง และมีส่วนร่วมในการบริหารการเงินและงบประมาณของโรงเรียน แสวงหาและการสนับสนุนด้านการเงิน วัสดุ ครุภัณฑ์อุปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดกิจกรรมเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้านทั้งในและนอกโรงเรียน
4. รับผิดชอบต่อความก้าวหน้าการดำเนินงานตามแผนงานของโรงเรียน
5. ประสานงานกับองค์กรในท้องถิ่นภาครัฐและเอกชน เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อการพัฒนาโรงเรียนและให้มีการบริการจากโรงเรียนให้โรงเรียนเป็นแหล่งวิชาการของชุมชนและร่วมพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

6. แต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการ เพื่อดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ คณะกรรมการ โรงเรียนมอบหมายให้คณะกรรมการ โรงเรียนดังกล่าวมีการประชุมอย่างน้อย ปีละครั้งแล้วรายงานให้หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอทราบ

2. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

จากการศึกษาพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการซึ่งว่าด้วย กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ตามมาตรา 38 วรรคสอง และวรรคสาม ประกอบกับกฎ กระทรวงกำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธาน กรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง แนวทางสรรหาและเลือก กรรมการ ระยะเวลาการดำเนินงาน ขั้นตอนการสรรหาและเลือกคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 เพื่อให้การบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็น ไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 38 วรรคสอง และวรรคสาม ประกอบกับกฎกระทรวงกำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการ สรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่ง ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 1-14) จึงกำหนด แนวทางการสรรหาและการเลือกคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ ดังนี้

ข้อ 1 ขอบข่ายสถานศึกษา (กฎกระทรวงข้อ 1)

สถานศึกษาที่ต้องดำเนินการสรรหาและเลือกคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตาม กฎกระทรวงกำหนดจำนวนกรรมการคุณสมบัติหลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการ และกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 ได้แก่โรงเรียนวิทยาลัยหรือหน่วยงานทางการศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่นของ รัฐที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานอื่นที่มีอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ในการจัด การศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับงบประมาณจากรัฐ ยกเว้นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ศูนย์การเรียน สถานศึกษาของเอกชน สถานศึกษาอาชีวศึกษา และสถานศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา

ข้อ 2 จำนวนคณะกรรมการ (กฎกระทรวงข้อ 1 และข้อ 2)

2.1 สถานศึกษาขนาดเล็กจำนวนนักเรียนไม่เกิน 300 คนให้มีคณะกรรมการจำนวน

2.2 สถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวนนักเรียนเกินกว่า 300 คนขึ้นไป ให้มีคณะกรรมการ จำนวน 15 คน

ข้อ 3 องค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย (กฎกระทรวง ข้อ 2)

- (1) ประธานกรรมการ (มาจากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ)
- (2) กรรมการที่เป็นผู้แทนผู้ปกครอง จำนวน 1 คน
- (3) กรรมการที่เป็นผู้แทนครู จำนวน 1 คน
- (4) กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรชุมชน จำนวน 1 คน
- (5) กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 คน
- (6) กรรมการที่เป็นผู้แทนศิษย์เก่า จำนวน 1 คน
- (7) กรรมการที่เป็นผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่
 - (7.1) สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 1 รูป หรือ 1 คน
 - (7.2) สถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 2 รูป หรือ 2 คน หรือ 1 รูป กับ 1 คน
- (8) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
 - (8.1) สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 1 คน
 - (8.2) สถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 6 คน
- (9) ผู้อำนวยการสถานศึกษา เป็นกรรมการและเลขานุการ

ข้อ 4 คุณสมบัติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.1 คุณสมบัติทั่วไป ประธานกรรมการและกรรมการต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังนี้ (กฎกระทรวงข้อ 3)

- (1) มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์
- (2) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
- (3) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (4) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่โทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือผิดลหุโทษ

(5) ไม่เป็นคู่สัญญาตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ในกรณีผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ใดมีลักษณะต้องห้ามตาม (5) ต้องออกจากความเป็นบุคคลซึ่งมีลักษณะต้องห้ามหรือแสดงหลักฐานให้เป็นที่เชื่อได้ว่าตนได้เลิกประกอบกิจการหรือการใดๆ อันมีลักษณะต้องห้ามดังกล่าวแล้วต่อผู้อำนวยการสถานศึกษาภายใน 15 วัน

นับแต่วันได้รับแต่งตั้ง หากมิได้ดำเนินการดังกล่าวให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยได้รับแต่งตั้งเป็นประธาน กรรมการหรือกรรมการ (กฎกระทรวงฯ ข้อ 3)

4.2 คุณสมบัติเฉพาะ (กฎกระทรวงข้อ 4)

(1) กรรมการที่เป็นผู้แทนผู้ปกครอง

(1.1) เป็นผู้ปกครองตามทะเบียนนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษานั้น

(1.2) ไม่เป็นครู เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างของสถานศึกษาหรือที่ปรึกษา หรือ

ผู้เชี่ยวชาญซึ่งมี สัญญาจ้างกับสถานศึกษานั้น (กฎกระทรวงฯ ข้อ 4 (1))

(2) กรรมการที่เป็นผู้แทนครู

ต้องเป็นครูซึ่งทำหน้าที่หลักด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีต่าง ๆ ในสถานศึกษานั้น (กฎกระทรวงฯ ข้อ 4 (2))

(3) กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรชุมชน

(3.1) เป็นสมาชิกขององค์กรชุมชน หรือองค์กรที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีสมาชิกรวมตัวกันไม่น้อยกว่า 15 คนเพื่อดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนโดยส่วนรวมอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี มีผลงานที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารับรองและมีที่ตั้งแน่นอนอยู่ในท้องที่ตำบลหรือแขวงที่เป็นภูมิลำเนาของนักเรียนในสถานศึกษาหรือท้องที่ตำบลหรือแขวงที่สถานศึกษาตั้งอยู่

(3.2) ไม่เป็นครู เจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างของสถานศึกษาหรือที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีสัญญาจ้างกับสถานศึกษานั้น (กฎกระทรวงฯ ข้อ 4 (3))

(4) กรรมการที่เป็นผู้แทนศิษย์เก่า

(4.1) เป็นผู้ที่เคยศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษานั้น

(4.2) ไม่เป็นครู เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างของสถานศึกษาหรือที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีสัญญาจ้างกับสถานศึกษานั้น (กฎกระทรวงฯ ข้อ 4 (4))

(5) กรรมการที่เป็นผู้แทนภิกษุสงฆ์หรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นที่ทางราชการรับรองในพื้นที่ ได้แก่ พระภิกษุสงฆ์ หรือผู้นับถือศาสนาที่ทางราชการรับรอง (ศาสนาที่ทางราชการรับรอง ได้แก่ พุทธ คริสต์ อิสลาม พราหมณ์ ฮินดู และซิกข์)

(6) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

(6.1) ไม่เป็นครู เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างของสถานศึกษาหรือที่ปรึกษา หรือผู้เชี่ยวชาญซึ่งมี สัญญาจ้างกับสถานศึกษานั้น

(6.2) ไม่เป็นกรรมการสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาเกินกว่า 3 แห่ง ในเวลาเดียวกัน

ข้อ 5 วาระการดำรงตำแหน่ง

วาระการดำรงตำแหน่งของประธานกรรมการ และกรรมการ มีวาระดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี และอาจได้รับการแต่งตั้งใหม่อีกได้แต่จะดำรงตำแหน่งเกิน 2 วาระติดต่อกันไม่ได้ (กฎกระทรวงฯ ข้อ 7)

ข้อ 6 การพ้นจากตำแหน่ง

นอกจากพ้นจากตำแหน่งตามวาระประธานกรรมการและกรรมการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

6.1 ตาย

6.2 ลาออก

6.3 คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ ทำให้เสื่อมเสียสถานศึกษาหรือหย่อนความสามารถ

6.4 ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างใดอย่างหนึ่ง สำหรับกรรมการประเภทนั้น

6.5 พ้นจากการเป็นภิกษุสงฆ์ เฉพาะกรรมการซึ่งเป็นผู้แทนที่เป็นพระภิกษุสงฆ์

ข้อ 7 แนวทางการสรรหาและการเลือกกรรมการ

7.1 การสรรหาและการเลือกกรรมการที่เป็นผู้แทน

(1) กรรมการที่เป็นผู้แทนผู้ปกครอง

(ก) ผู้ปกครองนักเรียนที่มีสิทธิสมัครหรือเสนอชื่อผู้แทนต้องเป็นผู้ปกครองนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษานั้น

(ข) การสมัครหรือเสนอชื่อและการเลือกกรรมการที่เป็นผู้แทนผู้ปกครองให้ดำเนินการดังนี้

1) ให้ผู้ปกครองนักเรียนสมัครหรือเสนอชื่อผู้ปกครองจำนวน 1 คน เป็นกรรมการตามใบสมัคร หรือแบบเสนอชื่อตามสถานศึกษากำหนด โดยเสนอไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษา

2) การสมัครหรือเสนอชื่อให้ดำเนินการตามระยะเวลาที่กำหนด

3) กรณีมีผู้สมัครหรือผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อมากกว่า 1 คน ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาจัดให้ผู้สมัครหรือผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อเลือกกันเองให้เหลือ 1 คน

(ค) เอกสารหลักฐานที่ใช้ประกอบการสมัครหรือเสนอชื่อมีดังนี้

1) ใบสมัครหรือแบบเสนอชื่อผู้แทนที่สถานศึกษากำหนดพร้อมประวัติ

2) เอกสารทั่วไป ได้แก่ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือสำเนาบัตรประจำตัวข้าราชการหรือสำเนาบัตรประจำตัวที่ทางราชการออกให้ ของผู้สมัครหรือผู้ได้รับการเสนอชื่อ

3) เอกสารประกอบการตรวจสอบคุณสมบัติ ได้แก่ ทะเบียนนักเรียน

(2) กรรมการที่เป็นผู้แทนครู

(ก) ครูที่มีสิทธิสมัครหรือได้รับการเสนอชื่อจะต้องเป็นครูในสถานศึกษา

(ข) การสมัครหรือเสนอชื่อ และการเลือกกรรมการที่เป็นผู้แทนครู ให้ดำเนินการดังนี้

1) ครูในสถานศึกษาสมัครหรือเสนอชื่อครู จำนวน 1 คน ในสถานศึกษาเป็นกรรมการสถานศึกษา ตามใบสมัครหรือแบบเสนอชื่อที่สถานศึกษากำหนด

2) การสมัครหรือการเสนอชื่อให้ดำเนินการภายในระยะเวลาที่กำหนด

3) กรณีที่มีผู้สมัครหรือผู้ได้รับการเสนอชื่อมากกว่าคนให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาจัดให้ผู้สมัครหรือผู้ได้รับการเสนอชื่อเลือกกันเองให้เหลือ 1 คน

(ค) เอกสารหลักฐานที่ใช้ประกอบการสมัครหรือเสนอชื่อนี้มีดังนี้

1) ใบสมัครหรือแบบเสนอชื่อผู้แทนที่สถานศึกษากำหนดพร้อมประวัติ

2) เอกสารทั่วไป ได้แก่ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือสำเนาบัตรประจำตัวข้าราชการหรือสำเนาบัตรประจำตัวที่ทางราชการออกให้ ของผู้สมัครหรือผู้ได้รับการเสนอชื่อ ในวาระเริ่มแรกให้ยกเว้นใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู จนกว่าคุรุสภาจะกำหนดให้มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ตามกฎหมายว่าด้วยสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา

(3) กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรชุมชน

(ก) องค์กรชุมชนที่มีสิทธิเสนอชื่อกรรมการผู้แทนองค์กร ต้องเป็นองค์กรที่มีส่วนประกอบดังนี้

1) เป็นชุมชน หรือองค์กรชุมชน หรือองค์กรที่เรียกชื่ออย่างอื่น ที่มีสมาชิกรวมกันไม่น้อยกว่า 15 คน เพื่อดำเนินกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน โดยส่วนรวมอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี

2) เป็นองค์กรที่ผลงานที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารับรอง

3) เป็นองค์กรที่มีที่ตั้งแน่นอนอยู่ในท้องที่ตำบล แขวงที่เป็นภูมิลำเนาของนักเรียนในสถานศึกษาหรือตำบลหรือแขวงที่สถานศึกษาดังอยู่

(ข) การเสนอชื่อและการเลือกผู้แทนองค์กรชุมชนให้ดำเนินการดังนี้

1) ประธานหรือผู้บริหารหรือผู้นำของชุมชนหรือผู้นำองค์กรชุมชนเสนอชื่อผู้ที่เห็นสมควรเป็นกรรมการองค์กรละ 1 คน ตามแบบเสนอชื่อที่สถานศึกษากำหนดเสนอไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษา

2) การเสนอชื่อให้ดำเนินการภายในระยะเวลาที่กำหนด

3) กรณีที่มีผู้ได้รับการเสนอชื่อมากกว่า 1 คน ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาจัดให้ผู้ได้รับการเสนอชื่อเลือกกันเองให้เหลือ 1 คน

(ค) เอกสารหลักฐานที่ใช้ประกอบการเสนอชื่อมีดังนี้

1) แบบเสนอชื่อผู้แทนที่สถานศึกษากำหนดพร้อมประวัติ

2) เอกสารทั่วไป ได้แก่ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือสำเนาบัตรประจำตัวข้าราชการหรือสำเนาบัตรประจำตัวที่ทางราชการออกให้ของผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อ

3) เอกสารประกอบการตรวจคุณสมบัติได้แก่ หลักฐานทางทะเบียนที่แสดงว่าองค์กรมีสมาชิกไม่ต่ำกว่า 15 คนหลักฐานที่แสดงถึงการดำเนินกิจกรรมขององค์กรที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนโดยส่วนรวมอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปีหนังสือรับรองผลงานขององค์กรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และหลักฐานที่แสดงถึงการเป็นประธานผู้บริหารหรือผู้นำองค์กรของผู้เสนอชื่อ

(4) กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(ก) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีสิทธิ์เสนอชื่อผู้แทนองค์กร ต้องเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการจัดตั้งตามกฎหมายได้แก่ องค์กรการบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่ได้รับการจัดตั้งตามกฎหมายซึ่งสถานศึกษาดังอยู่

(ข) การเสนอชื่อและการเลือกผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ดำเนินการดังนี้

1) ให้ประธานสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสนอชื่อผู้ที่ผ่านการพิจารณาของสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาเป็นกรรมการองค์กรละ 1 คน ตามแบบเสนอชื่อที่สถานศึกษากำหนด เสนอไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษา

2) การเสนอชื่อให้ดำเนินการภายในระยะเวลาที่กำหนด

3) กรณีที่มีผู้ได้รับการเสนอชื่อมากกว่า 1 คน ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาจัดให้ผู้ได้รับการเสนอชื่อเลือกกันเองให้เหลือ 1 คน

(ค) เอกสารหลักฐานที่ใช้ประกอบการเสนอชื่อมีดังนี้

- 1) แบบเสนอชื่อผู้แทนที่สถานศึกษากำหนดพร้อมประวัติ
- 2) เอกสารทั่วไป ได้แก่ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือสำเนาบัตรประจำตัวข้าราชการหรือสำเนาบัตรประจำตัวที่ทางราชการออกให้ของผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อ

3) เอกสารประกอบการตรวจสอบคุณสมบัติ ได้แก่ บัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ กรณีเป็นผู้บริหารหรือคณะผู้บริหารหรือสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐและหรือบัตรประจำตัวประชาชน กรณีเป็นข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลอื่นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมอบหมาย

(5) กรรมการที่เป็นศิษย์เก่า

(ก) ผู้ที่มีสิทธิ์สมัคร หรือเสนอชื่อกรรมการที่เป็นผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษาต้องเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษา หรือผู้ที่เคยศึกษาจากสถานศึกษาที่สถานศึกษานั้นรับรอง

(ข) สมัครหรือเสนอชื่อและการเลือกกรรมการที่เป็นผู้แทนศิษย์เก่าให้ดำเนินการดังนี้

- 1) ให้ศิษย์เก่าของสถานศึกษาสมัครหรือเสนอชื่อศิษย์เก่าของสถานศึกษานั้นจำนวน 1 คน เป็นกรรมการสถานศึกษาตามใบสมัครหรือแบบเสนอชื่อที่สถานศึกษากำหนด
- 2) การสมัครหรือเสนอชื่อให้ดำเนินการภายในระยะเวลาที่กำหนด
- 3) กรณีที่มีผู้สมัครหรือผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อมากกว่า 1 คน ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษา จัดให้ผู้สมัครหรือผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อเลือกกันเองให้เหลือ 1 คน

(ค) เอกสารหลักฐานที่ใช้ประกอบการสมัครหรือเสนอชื่อ มีดังนี้

- 1) ใบสมัครหรือแบบเสนอชื่อผู้แทนที่สถานศึกษากำหนดพร้อมประวัติ
- 2) เอกสารทั่วไป ได้แก่ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน หรือสำเนาบัตรประจำตัวข้าราชการ สำเนาบัตรประจำตัวที่ทางราชการออกให้ของผู้สมัครหรือได้รับการเสนอชื่อ
- 3) เอกสารประกอบการตรวจสอบคุณสมบัติ ได้แก่ ทะเบียนนักเรียน

(6) กรรมการที่เป็นผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาดำเนินการสรรหาและเลือกกรรมการที่เป็นผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ทางราชการรับรอง (พุทธ คริสต์ อิสลาม พราหมณ์ ฮินดู และซิกข์) ให้ได้จำนวนตามขนาดของสถานศึกษาดังนี้

1. สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 1 รูป หรือ 1 คน
2. สถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 2 รูป หรือ 2 คน หรือ 1 รูป กับ 1 คน

7.2 การสรรหาและการเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

ให้ผู้ได้รับการสรรหาและเลือกให้เป็นกรรมการที่เป็นผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ และผู้อำนวยการสถานศึกษาร่วมกันสรรหาและเลือกผู้ทรงคุณวุฒิให้เป็นกรรมการตามวิธีการที่เห็นสมควร โดยสถานศึกษาขนาดเล็ก ให้เลือกผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกรรมการจำนวน 2 คน และสถานศึกษาขนาดใหญ่ให้เลือกผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกรรมการ จำนวน 7 คน (กฎกระทรวงฯ ข้อ 5 (4))

7.3 การสรรหาและการเลือกประธานกรรมการ

ให้ผู้ได้รับการสรรหาและเลือกเป็นกรรมการผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรทางศาสนาอื่นในพื้นที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและผู้อำนวยการสถานศึกษาร่วมกันเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเป็นประธานกรรมการ 1 คน

ข้อ 8 ระยะเวลาดำเนินงาน

8.1 ในวาระเริ่มแรกให้ดำเนินการสรรหาและเลือกประธานกรรมการและกรรมการให้เลือกเสร็จภายใน 90 วัน นับแต่วันที่กฎกระทรวงใช้บังคับ (กฎกระทรวงฯ ข้อ 10)

8.2 ในกรณีที่ประธานกรรมการหรือกรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระให้ดำเนินการสรรหา เลือก และแต่งตั้งประธานกรรมการหรือกรรมการแทนภายใน 90 วัน เว้นแต่วาระของกรรมการเหลืออยู่ไม่ถึง 180 วัน จะไม่ดำเนินการก็ได้ และให้ผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งคนแทน (กฎกระทรวงฯ ข้อ 8)

8.3 ในกรณีที่ประธานและกรรมการพ้นจากตำแหน่งตามวาระให้ดำเนินการสรรหาและเลือกกรรมการชุดใหม่ภายใน 90 วัน ก่อนวันครบวาระ และให้ผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าประธานกรรมการและกรรมการซึ่งแต่งตั้งใหม่เข้ามารับหน้าที่ (กฎกระทรวงฯ ข้อ 8)

ข้อ 9 ขั้นตอนการสรรหาและเลือกคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

- 9.1 ผู้อำนวยการสถานศึกษาประกาศการสรรหาและเลือกคณะกรรมการ
- 9.2 สถานศึกษาเปิดรับสมัครหรือรับการเสนอชื่อเข้ารับการเลือกเป็นกรรมการ
- 9.3 สถานศึกษาตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครหรือผู้ได้รับการเสนอชื่อ
- 9.4 สถานศึกษาประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิ์เข้ารับการเลือกเป็นกรรมการแต่ละประเภท
- 9.5 สถานศึกษาดำเนินการให้ผู้มีสิทธิ์เข้ารับการเลือกเป็นกรรมการแต่ละประเภทเลือกกันเองให้เลือกตามจำนวนที่กำหนด

ในกรณีไม่มีองค์กรชุมชน ในห้องที่ตำบลหรือแขวงที่เป็นภูมิลำเนาของนักเรียนในสถานศึกษาหรือตำบลหรือแขวงที่สถานศึกษาตั้งอยู่หรือมีแต่ไม่เสนอชื่อผู้แทนเข้ารับเลือกเป็นกรรมการให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาสรรหาผู้แทนองค์กรชุมชนในห้องที่ตำบลหรือแขวงใกล้เคียงกับสถานศึกษาหรือในห้องที่ตำบลหรือแขวงของเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียงเป็นกรรมการผู้แทนองค์กรชุมชนในสถานศึกษา สถานศึกษาที่มีสภาพและลักษณะการปฏิบัติงานแตกต่างจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยทั่วไป ซึ่งไม่สามารถแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาได้ครบองค์ประกอบตามกฎหมายนี้ การกำหนดองค์ประกอบอำนาจหน้าที่ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา และจำนวนกรรมการในแต่ละลักษณะและประเภทของสถานศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้มีอำนาจ ในการประกาศให้สถานศึกษาใดเป็นสถานศึกษาที่มีสภาพและลักษณะการปฏิบัติงานแตกต่างจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยทั่วไป

9.6 สถานศึกษาดำเนินการสรรหาและเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

9.7 สถานศึกษาดำเนินการให้กรรมการร่วมกันเลือกผู้ทรงคุณวุฒิเป็นประธานกรรมการ

9.8 ผู้อำนวยการสถานศึกษาเสนอรายชื่อผู้ได้รับการสรรหาต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพิจารณาแต่งตั้ง ประธานกรรมการและกรรมการผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประกาศแต่งตั้ง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน(กฎกระทรวง ฯ ข้อ 5 (6))

การดำเนินการสรรหาและเลือกประธานกรรมการ และกรรมการเพื่อเสนอผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แต่งตั้งต้องดำเนินการให้เลือกเสร็จภายใน 90 วัน

3. ขอบข่ายและภารกิจการบริหารและจัดการสถานศึกษา

สำหรับขอบข่ายและภารกิจการบริหารและจัดการสถานศึกษานั้น กระทรวงศึกษาธิการ (2546 :33-65) ได้ระบุเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคลากร และการบริหารงานทั่วไป ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1 การบริหารวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาคำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีมีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านวิชาการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว และ สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน สถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น
2. เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ได้มาตรฐานและมีคุณภาพสอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาและการประเมินคุณภาพภายใน เพื่อพัฒนาตนเองและการประเมินจากหน่วยงานภายนอก
3. เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนจัดปัจจัย เกื้อหนุนการพัฒนาการเรียนรู้ที่สนองต่อความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียน เป็นสำคัญได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ
4. เพื่อให้สถานศึกษาได้ประสานความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาและของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นๆ อย่างกว้างขวาง ขอบข่ายและภารกิจ

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 สภาพแวดล้อม และประเมินสถานภาพเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ จัดทำ โครงสร้างและสาระต่างๆ นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีการนิเทศ ติดตาม และ ประเมินผลแล้วนำมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

มีการวิเคราะห์หลักสูตร ผู้เรียน เพื่อจัดทำแผนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการนิเทศการเรียนการสอนที่ร่วมมือกันแบบกัลยาณมิตร

3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียนกำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลของสถานศึกษาเน้นการประเมินตามสภาพจริง จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์จากสถานศึกษาอื่นตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ เผยแพร่ผลงานการวิจัย

5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยี ส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนา ในการใช้สื่อนวัตกรรมกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่น

6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

สำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ ส่งเสริมให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

7. การนิเทศการศึกษา

จัดระบบการนิเทศวิชาการ และการเรียนการสอน ดำเนินการนิเทศ ประเมินผล การจัดระบบติดตามประสานงานในเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการ

8. การแนะแนวการศึกษา

จัดระบบแนะแนวทางวิชาการและวิชาชีพ เชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนและกระบวนการเรียนการสอน ดำเนินการแนะแนว ติดตามประเมินผล

9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

จัดระบบโครงสร้างองค์กร กำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดของกระทรวง วางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดำเนินตามแนวและติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพ เพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ประสานกับเขตพื้นที่การศึกษาและสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษา และประเมินคุณภาพการศึกษาในการประเมินสถานศึกษาเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

ศึกษาสำรวจความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน จัดให้ความรู้ความคิด และเทคนิค ทักษะทางวิชาการ เพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิต ส่งเสริมให้ประชาชน

ในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชนท้องถิ่น

11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

ประสานความร่วมมือ ช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ เอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา บริเวณใกล้เคียงภายในเขตพื้นที่และต่างเขตพื้นที่การศึกษา

12. การส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

สำรวจ ศึกษาข้อมูล การจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการในการได้รับการสนับสนุน ด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาวิชาการ และคุณภาพการเรียนรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

3.2 การบริหารงานงบประมาณ

การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษารวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านงบประมาณมีความเป็นอิสระ คล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้
2. เพื่อให้ได้ผลผลิต ผลลัพธ์เป็นไปตามข้อตกลงการให้บริการ
3. เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่ได้อย่างเพียงพอ และมีประสิทธิภาพ

ขอบข่ายและภารกิจ

1. การจัดทำและเสนอของงบประมาณ

1.1 วิเคราะห์ และพัฒนานโยบายทางการศึกษา

วิเคราะห์ ทิศทาง และยุทธศาสตร์ของหน่วยงานเหนือสถานศึกษา ได้แก่ เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ระดับชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาชาติ แผนปฏิบัติราชการของกระทรวงศึกษาธิการและแผนพัฒนาการศึกษาก้าวหน้า

ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยการจัดและพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาตามกรอบทิศทางของเขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการของสถานศึกษา วิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสถานศึกษาตามข้อตกลงที่ทำกับเขตพื้นที่การศึกษาทั้งด้านปริมาณ คุณภาพ เวลา ตลอดจนต้นทุน ซึ่งต้องคำนวณต้นทุนผลผลิตขององค์กร ผลผลิตงาน โครงการ และจัดทำข้อมูลสารสนเทศ

1.2 จัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาการศึกษา

วิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษา ได้แก่ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ประเมินสถานภาพของสถานศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กำหนดกลยุทธ์ของสถานศึกษากำหนดผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัดความสำเร็จ กำหนดเป้าหมายระยะปานกลางของผลผลิตในเชิงปริมาณคุณภาพและผลลัพธ์ จัดทำรายละเอียดโครงสร้าง แผนงาน โครงการและกิจกรรมหลัก

1.3 การวิเคราะห์ความเหมาะสมการเสนอของงบประมาณ

จัดทำรายละเอียดแผนงบประมาณ แผนงาน โครงการและจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน เสริมการจัดทำกรอบและคำของบประมาณการรายจ่ายระยะปานกลาง เพื่อปรับเป้าหมายผลผลิตใน 3 ปีข้างหน้าพร้อมปรับแผนงานโครงการและกิจกรรมหลัก ให้สอดคล้องกับประมาณรายได้ของสถานศึกษาทั้งเงินงบประมาณและนอกงบประมาณเสนอต่อเขตพื้นที่การศึกษา

2. การจัดสรรงบประมาณ

2.1 การจัดสรรงบประมาณภายในสถานศึกษา

ศึกษาข้อมูลการจัดสรรงบประมาณที่แจ้งผ่านเขตการศึกษา วิเคราะห์กิจกรรมตามภารกิจงานที่ต้องดำเนินการตามมาตรฐานโครงสร้างสายงาน แผนงาน เพื่อจัดลำดับความสำคัญให้เป็นไปตามกรอบวงเงินงบประมาณที่ได้รับและวงเงินนอกงบประมาณตามแผนระดมทรัพยากร จัดทำรายละเอียดแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ ขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา

2.2 การเบิกจ่ายและการอนุมัติงบประมาณ

จัดทำแผนการใช้งบประมาณรายไตรมาส โดยกำหนดปฏิทินปฏิบัติงานรายเดือนให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ เสนอแผนการใช้งบประมาณวงเงินรวม

เพื่อขออนุมัติเงินประจำงวดผ่านเขตพื้นที่การศึกษา ไปยังคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเสนอต่อสำนักงานประมาณ การเบิกจ่ายงบประมาณเป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปี

2.3 การโอนเงินงบประมาณ ให้เป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่กระทรวง การคลังกำหนด

3. การตรวจสอบ ติดตามประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน

3.1 การตรวจสอบติดตามการใช้เงินและผลการดำเนินงาน

จัดทำแผนการตรวจสอบติดตามการใช้เงินให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณและแผนการใช้งบประมาณรายไตรมาส ประกันและดำเนินการตรวจสอบ ติดตามและนิเทศให้เป็นไปตามแผนการตรวจสอบ จัดทำข้อสรุปผลการตรวจสอบและข้อมูล สารสนเทศที่ได้และจัดรายงานข้อมูลการใช้งบประมาณ ต่อเขตพื้นที่การศึกษา

3.2 การประเมินผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน

จัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของผลผลิตที่กำหนดตามข้อตกลง การให้บริการ ผลผลิตของสถานศึกษา สร้างเครื่องมือเพื่อประเมินผลตามตัวชี้วัดความสำเร็จ ประเมินแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการประจำปีและจัดทำรายงานประจำปี

4. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

4.1 การจัดการทรัพยากร

วางระบบการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนให้บุคลากรและ สถานศึกษาร่วมมือกัน ในการใช้ทรัพยากร ในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน

4.2 การระดมทรัพยากร

ศึกษา วิเคราะห์กิจกรรม การกิจ งานโครงการ ตามกรอบประมาณการ ระยะปานกลาง จัดลำดับความสำคัญ ดำรงวงนักเรียนที่ต้องการรับทุนสนับสนุน ศึกษาวิเคราะห์ แหล่งทรัพยากร บุคคล หน่วยงาน องค์กร และท้องถิ่นที่มีศักยภาพให้การสนับสนุนตลอดจนติดต่อ ประสานความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรม

4.3 การจัดการรายได้และผลประโยชน์

วิเคราะห์ จัดทำแนวปฏิบัติ เพื่อจัดการรายได้และบริหารรายได้ และ ผลประโยชน์ตามแต่ละสภาพของสถานศึกษาโดยไม่ขัดต่อกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง

4.4 กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา ดำรงวงตามต้องการและคัดเลือก และประสาน การกู้ยืมกับหน่วยปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง

4.5 กองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา วางระเบียบการใช้งบสวัสดิการ แล้ว ดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบ มีการกำกับติดตาม ตรวจสอบ

5. การบริหารการเงิน การเบิกเงินจากคลัง การรับเงิน การเก็บรักษา การจ่าย การนำส่ง การโอน การกันไว้เบิกเหลือในปี ให้เป็นไปตามขั้นตอนที่กระทรวงการคลังกำหนด

6. การบริหารบัญชี

6.1 การจัดทำบัญชีการเงิน

ตั้งยอดบัญชีระหว่างปีงบประมาณทั้งการตั้งยอดภายหลังการปิดบัญชีงบประมาณปีก่อนและการตั้งยอดก่อนปิดบัญชีงบประมาณปีก่อน บันทึกเปิดบัญชีคงค้างบันทึกบัญชีประจำวัน สรุปรายการบันทึกบัญชีทุกวันทำการ สรุปรายรับหรือรายจ่ายเงินผ่านบัญชีแยกประเภทเงินสด เงินฝากธนาคารและเงินฝากคลัง ปรับปรุงบัญชีเมื่อสิ้นปีงบประมาณ ตรวจสอบความถูกต้องของเงินสดและเงินฝากธนาคารตามรายงานเงินคงเหลือประจำวัน ตรวจสอบความถูกต้องของบัญชีแยกประเภททั่วไป

6.2 การจัดทำรายงานทางการเงิน

จัดทำรายงานประจำเดือนส่งต้นสังกัดเป็นรายได้แผ่นดิน รายงานรายได้และค่าใช้จ่ายเงินประจำงวด จัดทำรายงานประจำปีโดยจัดทำงบแสดงฐานะทางการเงิน งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน งบกระแสเงินสดจัดทำโดยวิธีตรง ส่งรายงานให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานผ่านเขตพื้นที่การศึกษา

6.3 จัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชีทะเบียนและรายงานจัดหาแบบพิมพ์ใช้เอง

7. การบริหารพัสดุและทรัพย์สิน

7.1 การจัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์ของสถานศึกษา

จัดทำทะเบียนคุมทรัพย์สินที่เป็นวัสดุ ครุภัณฑ์ให้เป็นปัจจุบันทั้งที่ซื้อหรือจัดหาจากเงินงบประมาณหรือนอกงบประมาณ จัดทะเบียนเป็นที่ราชพัสดุสำหรับที่ดินอาคาร สิ่งก่อสร้าง การจำหน่าย บริจาค หรือขายทอดตลาดให้เป็นไปตามระเบียบในกรณีที่หมดสภาพใช้ประโยชน์ไม่ได้

7.2 การจัดหาพัสดุ

วิเคราะห์แผนงาน โครงการ ตรวจสอบกิจกรรมที่ต้องใช้พัสดุ จัดทำแผนระยะปานกลาง จัดหาพัสดุโดยสถานศึกษาเองหรือร่วมกับหน่วยงานอื่น

7.3 การกำหนดแบบรูปรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะและจัดจ้าง จัดซื้อ จัดทำ เอกสารแบบรูปรายการที่เป็นแบบมาตรฐาน จัดซื้อจัดจ้างโดยตรวจสอบงบประมาณ รายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะ ประกาศ จ่าย แบบรูปรายการ พิจารณาของโดยคณะกรรมการจัดทำสัญญาและตรวจรับงานให้มอบเรื่องแก่เจ้าหน้าที่การเงินวางฎีกาเบิกจ่ายแก่ผู้ขายหรือผู้จ้าง

7.4 การควบคุม บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ

จัดทำทะเบียนคุมทรัพย์สินให้เป็นปัจจุบัน กำหนดระเบียบแนวปฏิบัติการใช้ แต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการเก็บ ควบคุม เบิกจ่าย และตั้งกรรมการตรวจสอบพัสดุประจำปี

3.3 การบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาเป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคล ให้เกิดความคล่องตัว อิสระ ภายใต้กฎหมายระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่อง เชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนา คุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้การดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลถูกต้อง รวดเร็ว เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล
2. เพื่อส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและมีจิตสำนึกในการปฏิบัติภารกิจที่รับผิดชอบให้เกิดผลสำเร็จตามหลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์
3. เพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานเต็มตามศักยภาพ โดยยึดมั่นในระเบียบ วินัย จรรยาบรรณอย่างมีมาตรฐานแห่งวิชาชีพ
4. เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงาน ได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนา คุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ขอบข่ายและภารกิจ

1. การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
วิเคราะห์ภารกิจและประเมินความต้องการกำลังคน จัดทำแผนอัตรากำลัง ข้าราชการครูแล้วเสนอต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่ สำหรับการเลื่อนตำแหน่งให้มีการประเมินและ ส่งค่าขอไปสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
2. การสรรหาบรรจุและแต่งตั้ง
ดำเนินการสรรหาบุคคล การสอบแข่งขัน สอบคัดเลือก ให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด สำหรับลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราวให้ใช้หลักเกณฑ์

และวิธีการที่สำนักงานคณะกรรมการชั้นพื้นฐานกำหนด แต่ค้าง โดยใช้เงินของสถานศึกษาให้อยู่ภายใต้หลักเกณฑ์และวิธีการที่สถานศึกษากำหนด

การแต่งตั้ง ย้าย โอน ให้เสนอคำร้องขอย้ายไปสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแล้วนำเสนอ อ.ก.ค.ศ.พิจารณาอนุมัติ

การบรรจุกลับเข้ารับราชการ ให้เสนอคำขอของผู้ขอกลับเข้ารับราชการไปยังสำนักงานเขตพื้นที่เพื่อขออนุมัติ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา สำหรับตำแหน่งครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา 53 สั่งบรรจุและแต่งตั้ง

การรักษาราชการแทนและรักษาการในตำแหน่ง ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติราชการได้ให้รองผู้อำนวยการสถานศึกษาแทน แต่ต้องมีรองผู้อำนวยการสถานศึกษาหลายคนให้ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาแต่งตั้งผู้อำนวยการคนใดคนหนึ่งรักษาการแทน แต่ถ้าไม่มีรองผู้อำนวยการก็ให้สถานศึกษาเสนอข้าราชการที่เหมาะสมให้ผู้อำนวยการเขตพื้นที่แต่งตั้งเป็นผู้รักษาการแทน

3. การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนมอบหมายหน้าที่ให้มีการปฐมนิเทศ แจ้งภาระงาน มาตรฐานคุณภาพงาน มาตรฐานวิชาชีพ จรรยาบรรณ เกณฑ์การประเมิน ดำเนินการติดตาม ประเมินผล จัดให้มีการพัฒนาตามความเหมาะสมและต่อเนื่อง

การเลื่อนขั้นเงินเดือนกรณีปกติและพิเศษ ผู้อำนวยการสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาความดีความชอบตามกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการเลื่อนขั้นเงินเดือนแล้วส่งเลื่อนขั้นกรณีส่งเลื่อนขั้นต้องชี้แจงเหตุผลให้ทราบ

การเลื่อนขั้นเงินเดือนกรณีถึงแก่ความตาย อันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยแจ้งชื่อผู้ตายและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการตาย ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อดำเนินการขอความเห็นชอบไปยังคณะรัฐมนตรี

การเพิ่มค่าจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว ถ้าใช้เงินงบประมาณให้ใช้เกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงการคลังหรือเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษากำหนด แต่ถ้าใช้เงินรายได้ของสถานศึกษาให้อยู่ภายใต้หลักเกณฑ์วิธีการที่สถานศึกษากำหนด

การดำเนินการเกี่ยวกับบัญชีถือจ่ายเงินเดือน เงินวิทยฐานะและค่าตอบแทนอื่น ดำเนินการตามที่กระทรวงการคลังกำหนด

งานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ตรวจสอบคุณสมบัติแล้วดำเนินการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์และเหรียญจักรพรรดิมาลา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมาย

กำหนดการขอมีบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ขอกรอรายละเอียดข้อมูลส่วนบุคคล มีเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เสนอผู้มีอำนาจลงนามในบัตร ผ่านผู้บังคับบัญชาตามลำดับ

4. วินัยและการรักษาวินัย

กรณีความผิดวินัยที่ไม่ร้ายแรง ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการสอบสวนให้ได้ความจริงและยุติธรรม เมื่อพบว่าไม่ได้กระทำผิดให้ส่งยุติแล้วรายงานไปสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

กรณีความผิดวินัยร้ายแรง ให้ผู้มีอำนาจบรรจุและแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนอันมีผลกระทาความผิดอย่างร้ายแรงแล้วเสนอผลการพิจารณาให้ อ.ก.ค.ศ เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาลงโทษ แล้วรายงานการดำเนินทางวินัยไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

การร้องทุกข์ กรณีที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือมีความคับข้องใจอันเนื่องมาจากผู้บังคับบัญชาให้ร้องทุกข์ต่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา

การเสริมสร้างและการป้องกันการกระทำผิดวินัย ผู้อำนวยการสถานศึกษา ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ให้ความรู้ อบรม สร้างขวัญและกำลังใจหมั่นสังเกตและดูแลเอาใจใส่ ผู้ใต้บังคับบัญชา

5. งานออกจากราชการ

การลาออกจากราชการ การให้ออกจากราชการกรณี ไม่ทันทดลองปฏิบัติราชการ

การลาออกจากราชการกรณีขาดคุณสมบัติทั่วไป ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษา เป็นผู้สั่งออกจากราชการ แล้วรายงานไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา การให้ออกราชการไว้ก่อน กรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดอย่างร้ายแรงจนถูกกรรมการสอบสวนหรือถูกฟ้องคดีอาญา ผู้อำนวยการสั่งให้พักราชการหรือให้ออกไว้ก่อนแล้วรายงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

กรณีมีมลทินมัวหมองให้ตั้งคณะกรรมการสอบสวน ถ้าผลการสอบสวน ไม่ได้ความแน่ชัดพอที่จะสั่งลงโทษวินัยร้ายแรงหรือถ้าให้รับราชการต่อไป ก็จะทำให้เกิดผลเสียหาย ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาส่งผลสอบสวนไปยัง อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา ถ้าผลออกมาไม่มีมติให้ออกราชการเพราะมีมลทินมัวหมอง ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาสั่งให้ออกราชการ เพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทน

กรณีได้รับโทษจำคุกโดยคำสั่งศาลหรือรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด ในความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ผู้อำนวยการสถานศึกษาสั่งให้ออกราชการ เพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทน แล้วรายงานไปสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3.4 การบริหารทั่วไป

การบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กรให้บริการงานอื่นๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสาน ส่งเสริม สนับสนุนและอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้การบริการ สนับสนุน ส่งเสริม ประสานงานและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
2. เพื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานของสถานศึกษาต่อสาธารณชนซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูและให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา

ขอบข่ายและภารกิจ

1. การดำเนินงานธุรการ

ศึกษาวิเคราะห์สภาพงานธุรการ ระเบียบ กฎหมาย แนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง แล้ววางแผนออกแบบระบบงานธุรการ ลดขั้นตอนการดำเนินงาน นำเอาระบบเทคโนโลยีมาใช้ โดยยึดหลักความถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัดและคุ้มค่า จัดบุคลากรรับผิดชอบและพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน
2. งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวบรวมประมวลวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่จะใช้ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินงานด้านธุรการในการจัดประชุม แล้วจัดทำรายงานการประชุมและแจ้งมติที่ประชุมเพื่อรับทราบ ประสานการดำเนินงานตามมติการประชุม เรื่องการอนุมัติ อนุญาต สั่งการ เร่งรัดการดำเนินการ แล้วรายงาน
3. การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ จัดระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษา เพื่อใช้ในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับระบบฐานข้อมูลของเขตพื้นที่การศึกษา พัฒนาผู้รับผิดชอบให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงาน จัดระบบเครือข่ายเชื่อมโยงกับสถานศึกษาอื่น เขตพื้นที่การศึกษาและส่วนกลาง

4. การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

จัดให้มีระบบการประสานงานและเครือข่ายการศึกษา ประสานงานกับเครือข่ายเพื่อแสวงหาความร่วมมือช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนงานการศึกษาของสถานศึกษา กำหนดแผนโครงการหรือกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่าย

5. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร

วางแผนการจัดระบบโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการภายใน ระบบการทำงาน และการบริหารงาน ดำเนินการให้เป็นไปตามโครงสร้าง ติดตามประเมินผล ปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพ ส่วนการพัฒนาองค์กรให้ศึกษา วิเคราะห์ ข้อมูล สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการพัฒนา กำหนดแนวทางการพัฒนาให้ครอบคลุมโครงสร้าง ภารกิจ บุคลากรเทคโนโลยี และกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปัญหา ดำเนินการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ทักษะ เจตคติ ความสามารถให้เหมาะสมกับงาน กำหนดเป้าหมาย ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด ในการปฏิบัติงานของบุคลากร มีการติดตามประเมินผล เพื่อปรับปรุงพัฒนาองค์กร

6. งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

วางแผนกำหนดนโยบาย การนำนวัตกรรมเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหาร พัฒนาการศึกษาระดมจัดหาเทคโนโลยี สนับสนุนให้บุคลากรนำเทคโนโลยีมาใช้ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถทักษะในการผลิตและการใช้ ให้มีการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี

7. การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป

จัดระบบส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวกในงานด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป โดยจัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีที่เหมาะสม

8. การบริหารจัดการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

วางแผนการบริหารจัดการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม บำรุง ดูแล พัฒนาให้อยู่ในสภาพมั่นคง ปลอดภัย พร้อมทั้งจะใช้ประโยชน์

9. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน สํารวจข้อมูล จำนวนนักเรียนจัดทำสำมะโนผู้เรียน เข้าระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อนำข้อมูลมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

10. การรับนักเรียน

กำหนดแผนการรับนักเรียนแล้วดำเนินการตามแผนร่วมมือกับผู้ปกครอง ในท้องถิ่น ชุมชน ในการติดตามช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาในการเข้าเรียน แล้วรายงานผลการรับเด็ก เข้าเรียนในเขตพื้นที่รับทราบ

11. การส่งเสริม ประสานงานจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย

สำรวจความต้องการในการรับบริการศึกษาทุกรูปแบบ กำหนดแนวทางและความเชื่อมโยงในการจัดและพัฒนาศึกษาทั้งสามระบบ ตามความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น ประสานความร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

12. การส่งเสริมกิจการนักเรียน

วางแผนกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมแล้วดำเนินการจัดกิจกรรมและส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความถนัด และความสนใจ จัดกิจกรรมจากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน เกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

13. การประชาสัมพันธ์

วางแผนการประชาสัมพันธ์โดยการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน องค์กร สถาบัน และสื่อมวลชน จัดให้มีเครือข่ายการประสานงานประชาสัมพันธ์และผู้รับผิดชอบงานสร้างกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ ยึดการมีส่วนร่วมของเครือข่ายประชาสัมพันธ์

14. การส่งเสริม สนับสนุน และประสานจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร และหน่วยงานอื่นกำหนดแนวทางส่งเสริม ให้คำปรึกษา แนะนำส่งเสริม สนับสนุน ประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกับบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

15. การจัดระบบควบคุมภายในหน่วยงาน

วิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาตามโครงสร้างและภารกิจ โดยวิเคราะห์ความเสี่ยงของการดำเนินงาน กำหนดปัจจัยเสี่ยง จัดลำดับความเสี่ยง กำหนดมาตรการในการป้องกันความเสี่ยง วางแผนการจัดระบบการควบคุมตามหลักเกณฑ์ ภายในให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย นำมาตรการป้องกันความเสี่ยงไปใช้ดำเนินการ ควบคุมตามหลักเกณฑ์มาตรการและวิธีการที่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินกำหนด

16. งานบริการสาธารณะ

จัดระบบข้อมูลข่าวสารเพื่อสาธารณะ ให้บริการข้อมูล ข่าวสารและบริการอื่น ๆ แก่สาธารณะชนตามความเหมาะสมและศักยภาพของสถานศึกษา

17. งานที่ไม่ได้ระบุในงานอื่น

จัดให้มีผู้รับผิดชอบวางแผนการปฏิบัติงานและดำเนินการให้เสร็จสิ้นตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

4. บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะกรรมการสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2547:13-16) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาทางด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไปดังนี้

ตารางที่ 1 บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
<p>1. ด้านวิชาการ</p> <p>1.1 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของผู้เรียนชุมชนและท้องถิ่น</p> <p>1.2 จัดการเรียนการสอน สภาพแวดล้อม บรรยากาศการเรียนการสอนที่เหมาะสมและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง</p> <p>1.3 จัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและรายงานผลการประเมินให้คณะกรรมการสถานศึกษารับทราบ</p>	<p>1. ด้านวิชาการ</p> <p>1.1 ให้ความเห็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและ ท้องถิ่น</p> <p>1.2 ให้ข้อเสนอแนะและส่งเสริมสนับสนุนในการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม กระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นฯลฯ เพื่อการปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง</p> <p>1.3 รับทราบ และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดระบบ และการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา</p>

ตารางที่ 1 (ต่อ) บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
<p>2. ด้านงบประมาณ</p> <p>2.1 จัดตั้งและรับผิดชอบการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษาตามที่กฎหมายระเบียบ ประกาศ</p> <p>2.2 ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และแนวปฏิบัติ ฯลฯ เกี่ยวกับการบริหารการเงินและการจัดการรายได้จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ทั้งนี้ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด</p> <p>3. ด้านการบริหารงานบุคคล</p> <p>ดำเนินการตามที่กฎหมายว่าด้วย ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด</p> <p>4. ด้านการบริหารทั่วไป</p> <p>4.1 จัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารวมทั้งความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น</p>	<p>2. ด้านงบประมาณ</p> <p>2.1 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการจัดตั้ง และการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา</p> <p>2.2 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ ในการออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการเงินและการจัดการรายได้จากทรัพย์สินของสถานศึกษาหรือปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด</p> <p>3. ด้านการบริหารงานบุคคล</p> <p>ปฏิบัติตามที่กฎหมายว่าด้วย ระเบียบข้าราชการ ครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน</p> <p>4. ด้านการบริหารทั่วไป</p> <p>4.1 ให้ความเห็น เสนอแนะ และให้คำปรึกษาในการจัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น</p>

ตารางที่ 1 (ต่อ) บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
<p>4.2 ดำเนินการและกำกับ ติดตามและประเมินผลงานตามแผนงาน โครงการของสถานศึกษา</p> <p>4.3 ระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษารวมทั้งปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้จ่าย และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษาตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด</p> <p>4.4 ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ แนวปฏิบัติ ฯลฯ ในการดำเนินงานด้านต่างๆ ตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด</p>	<p>4.2 รับผิดชอบ ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการศึกษา และกิจการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ตลอดจนนโยบาย และแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น และรายงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อสถานศึกษาไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ตลอดจนนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น</p> <p>4.3 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ ประสานส่งเสริม สนับสนุนเกี่ยวกับการระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษารวมทั้งปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้จ่าย และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด</p> <p>4.4 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ และให้คำปรึกษา ในการออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ แนวปฏิบัติ ฯลฯ ในการดำเนินงานด้านต่างๆของสถานศึกษา ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด</p>

ตารางที่ 1 (ต่อ) บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
<p>4.5 ส่งเสริมความเข้มแข็งในชุมชนและสร้างความสัมพันธ์กับสถานบันอื่นๆในชุมชนและท้องถิ่น</p> <p>4.6 ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษาหรือตามที่ได้รับมอบหมายและตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด</p>	<p>4.5 ให้ความเห็นข้อเสนอแนะและให้คำปรึกษาในการส่งเสริมความเข้มแข็งในชุมชนและสร้างความสัมพันธ์กับสถานบันอื่นๆ ในชุมชนและท้องถิ่น</p> <p>4.6 ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษา ตามที่กฎหมายระเบียบ ประกาศฯลฯ กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน</p>

ในกรณีที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเห็นว่า การดำเนินงานของสถานศึกษาไม่สอดคล้องหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หลักเกณฑ์ นโยบาย ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเสนอความเห็นดังกล่าว ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทราบเพื่อพิจารณาสั่งการให้สถานศึกษาปฏิบัติให้เป็นตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ฯลฯ ต่อไป

5. แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษา

ได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม (Participation) ไว้หลายประการเช่น การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับด้านจิตใจ และความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของกลุ่ม หรือเป็นแรงกระตุ้นและสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จ ซึ่งเป็นเป้าหมายร่วมกันของกลุ่ม หรือเป็นความรับผิดชอบต่อกิจกรรมร่วมกัน สมยศ นาวิกาน (2525:1) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมว่าเป็น กระบวนการของการให้ผู้อยู่ได้บังคับบัญชามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมเน้นการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของบุคคล ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญของพวกเขาในการแก้ปัญหา การบริหารที่สำคัญ การบริหารงาน

แบบมีส่วนร่วม อยู่บนพื้นฐานของแนวความคิดของการแบ่งอำนาจหน้าที่ ที่ถือว่าผู้บริหารแบ่งอำนาจหน้าที่ การบริหารของพวกเขาให้กับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาของพวกเขา และต้องการให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริง ในกระบวนการตัดสินใจที่สำคัญขององค์กร ไม่เพียงแต่สัมผัสปัญหา หรือแสดงความห่วงใย

การบริหารแบบมีส่วนร่วมว่ามีความจำเป็นในการบริหารนั้น มีดังต่อไปนี้

1. จะเกิดความเป็นประสิทธิภาพและประสิทธิผล แตกต่างจากการบริหารรูปแบบอื่นๆ ทั้งนี้ความมีประสิทธิภาพเกี่ยวข้องกับความเหมาะสมและความสำเร็จของเป้าหมาย ส่วนความมีประสิทธิภาพพิจารณาเกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายของความสำเร็จตามเป้าหมาย หรืออาจกล่าวได้ว่าประสิทธิภาพคือ อัตราส่วนระหว่างผลผลิตและปัจจัยการผลิต

2. การบริหารแบบการมีส่วนร่วม ช่วยให้ผู้บริหารและหน่วยงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพเชิงความคาดหวังว่า

2.1 เพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจทางการบริหารให้ดีขึ้น

2.2 เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานให้ดีขึ้น

2.3 เพิ่มขวัญและความพอใจในงานของพนักงานให้ดีขึ้น

2.4 ช่วยให้องค์กรตอบสนองต่อความต้องการของสภาพแวดล้อมได้ดีขึ้น

2.5 พฤติกรรมของบุคคลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กร กล่าวคือ การบริหารแบบมีส่วนร่วมช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานขององค์กร โดยการปฏิบัติงานและขวัญของแต่ละบุคคล

3. การจูงใจการบริหารแบบมีส่วนร่วม สนองความต้องการทางจิตใจ ตามทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์ (Needs Hierachy Theory) และทฤษฎีการจูงใจของเฮิร์ซเบอร์ก (Motivation Hygiene Theory) เพราะการตอบสนองโดยวิธีการต่าง ๆ นั้นยังขาดการตอบสนอง “การมีส่วนร่วม” ซึ่งเป็นสิ่งจูงใจที่แท้จริงไป ดังนั้นโอกาสการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นการตอบสนองความต้องการ ความสมหวัง ความเชื่อถือตนเอง อันเป็นความต้องการสูงสุดของมนุษย์ได้

4. บุคลิกภาพกับองค์กร เท่าที่เป็นอยู่ความขัดแย้งระหว่างความต้องการของบุคคลตามบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล และความคาดหวังขององค์กร มีความขัดแย้ง สร้างความคับข้องใจ และเป็นผลเสียแก่ทุกฝ่าย แต่การบริหารโดยการมีส่วนร่วมสามารถคลี่คลายข้อขัดแย้งดังกล่าวได้เพราะ การที่ให้โอกาสแก่บุคคลในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจขององค์กร พวกเขาสามารถควบคุมการทำงานของพวกเขาเอง ที่จะใช้ความสามารถและสร้างความสำเร็จ

นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2525 : 33) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างกรรมการศึกษากับโรงเรียนดังนี้

1. ให้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและเป้าหมายทางการศึกษาของโรงเรียน
2. ให้มีส่วนร่วมในการพิจารณางานของโรงเรียน
3. สนับสนุนให้หาทางช่วยเหลือโรงเรียนในด้านการเงิน
4. เคารพในความคิดเห็นที่มีเหตุผลและจะเป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วมของคณะกรรมการ
5. เปิดโอกาสให้คณะกรรมการแสดงออกในงานสำคัญ ๆ ของโรงเรียน

พนัส หันนาภินทร์ (2529:67-68) สรุปงานในหน้าที่ของกรรมการศึกษาในการเสนอแนะนโยบายแก่ผู้บริหารโรงเรียนโดยทั่วไป ดังนี้

1. กรรมการศึกษามีหน้าที่ ให้คำแนะนำในการกำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาโรงเรียน ตลอดจนการเสนอแนะในการจัดโรงเรียนให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนภายในขอบเขตแผนนโยบายการศึกษาของประเทศหรือของจังหวัด

2. กรรมการศึกษาช่วยเหลือในการแก้ปัญหาบางประการที่โรงเรียนประสบอยู่และต้องการความช่วยเหลือจากชุมชนเช่น การช่วยเหลือด้านโครงการอาหารกลางวัน การปรับปรุงอาคารสถานที่ และบริเวณโรงเรียน

3. กรรมการศึกษาช่วยเป็นตัวแทนของโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ช่วยให้ประชาชนเข้าใจจุดหมายในการดำเนินงานของโรงเรียน กระตุ้นให้ประชาชนในท้องถิ่นให้ความร่วมมือแก่โรงเรียนเช่น ช่วยดูแลความประพฤติของนักเรียน

รุ่ง แก้วแดง (2525 : 16-17) ได้กล่าวถึง การปฏิบัติงานในหน้าที่ของกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาว่า กรรมการศึกษาเป็นผู้ให้คำแนะนำ แสวงหาความช่วยเหลือจากแหล่งต่าง ๆ เป็นผู้ประสานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อโรงเรียนจะได้จัดการศึกษาให้สนองความต้องการของชุมชน ตลอดจนสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

ไพศาล อินทับทันและสุริยัน นนทศักดิ์ (2537:10-12) ได้กล่าวถึงการแก้ปัญหาการดำเนินงานของคณะกรรมการการศึกษาในการพัฒนาโรงเรียน ดังนี้

1. ควรจัดให้มีโครงการประชุมสัมมนา คณะกรรมการศึกษา เพื่อประชุมชี้แจงให้คณะกรรมการศึกษาได้เข้าใจขอบเขตของบทบาทหน้าที่ ที่ตนเองควรจะทำและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อหาวิธีแก้ไขปัญหาลุอุปสรรคในการทำงานระหว่างคณะกรรมการศึกษาดด้วยกัน

2. โรงเรียนควรสร้างความเชื่อถือศรัทธาและความสัมพันธ์กับกรรมการศึกษา

3. ควรจัดครูที่มีบุคลิกลักษณะที่เหมาะสมให้มีหน้าที่รับผิดชอบ

4. ไปพบปะสังสรรค์กับกรรมการศึกษา เป็นการส่วนตัวบ้างเมื่อมีโอกาส

5. ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรทุกคนในโรงเรียนจะต้องตระหนักว่า โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน

กมล สุกประเสริฐ (2538 : 57) กล่าวว่าไว้ว่าการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบเป็นอำนาจของ คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทที่สำคัญในการปฏิรูปทั้งระบบ สามารถช่วยส่งเสริมการสร้าง ทัศนวิสัย และภาระหน้าที่ทางการศึกษา ช่วยกิจกรรมด้านการวางแผน และการประสานงานใน การจัดสรรทรัพยากร และการสร้างสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ให้โรงเรียนแต่ละแห่งติดต่อ สื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้ง และปรับปรุงประสิทธิภาพขององค์การ สามารถดูแล การดำเนินงานตามนโยบายสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การปฏิบัติการสอนการประเมินผล การเรียน และดูแลความก้าวหน้าของนักเรียนซึ่งจะเข้ามาเกี่ยวข้องกับการปฏิรูปทั้งระบบได้มากขึ้น และได้เสนอแนะเพิ่มว่า ผู้บริหาร ผู้ปกครอง นักเรียน ครู และ สมาชิกในชุมชนจะสนับสนุน การปรับเปลี่ยนทั้งระบบได้

อุทัย บุญประเสริฐ (2542 : 36-41) ได้กล่าวถึง สิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการตามหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษา คือระบบแผนงานที่สมบูรณ์จะครอบคลุมงานตั้งแต่เรื่องการเตรียม การวางแผนไปจนกระทั่งการดำเนินงานตามแผนเสร็จสิ้น มีการติดตามประเมินผลที่ชัดเจน แล้ว หมุนเวียนเข้าสู่วงจรของการวางแผนใหม่ ก่อให้เกิดระบบการทำงานในการวางแผนที่มี ความต่อเนื่องกัน ซึ่งถือเป็นเครื่องมือที่จำเป็นของกระบวนการบริหารของโรงเรียนนั้นโดยตรง งานหรือสิ่งสำคัญๆ ในการทำงาน เพื่อให้ระบบวางแผนการปฏิบัติงานตามระเบียบของ คณะกรรมการสถานศึกษาทำงานได้ดีจึงต้องประกอบด้วยหลายประการ โดยเริ่มตั้งแต่การแต่งตั้ง ตัวบุคคลหรือคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อประสานกำกับ อย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง

ปราชญ์ กล้าผจญ และสมศักดิ์ คงเที่ยง (2542:135) กล่าวว่า การศึกษาทั้งหมดเป็นการศึกษาของสาธารณะ ที่คนจำนวนมากเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด ซึ่งมีได้หมายถึงเข้ามาแทนรัฐ หากแต่เข้าร่วมกับรัฐ ผนึกกำลังกับรัฐในกระบวนการศึกษาอย่างใหม่ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เรียนรู้จากประสบการณ์และแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายนอกห้องเรียน โดยหน่วยงานของรัฐ โรงเรียนและครู จะต้องเปิดใจกว้างในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ ผู้เรียน ผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษา คือ ชุมชน ผู้ปกครองให้มีบทบาทดังนี้

1. การมีส่วนร่วมเป็นแหล่งเรียนรู้ การเปิดโอกาสให้สังคมและชุมชนมีส่วนร่วม แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพิ่มความมีชีวิตชีวาแก่ผู้เรียน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนออกไปศึกษา ค้นคว้าจากชุมชนโดยตรง

2. การมีส่วนร่วมบริหารจัดการศึกษา ซึ่งเป็นไปตั้งแต่ชุมชน พ่อ แม่ ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการจัดการศึกษาของโรงเรียนเพื่อดำเนินงานได้แก่ การวางแผน นโยบาย ธรรมนูญโรงเรียน การจัดตั้งแวดล้อมในการเรียนการสอน การจัดการงบประมาณ

3. การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน หลักสูตร การทำกิจกรรม โดยมีพ่อแม่ ผู้ปกครอง บุคลากรในชุมชนที่มีความรู้ ความสามารถด้านใดด้านหนึ่งเข้ามาเป็นครู เป็นวิทยากร เสริมความรู้แก่ผู้เรียน หรือนำพาผู้เรียน ไปเรียนโดยตรง

สำหรับ สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2545:9-11) ได้ให้แนวคิดว่าการมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาส ให้ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้เกี่ยวข้องมีส่วนในการทำงานจะทำให้เกิดความรู้สึกร่วมกันกับ งานองค์กร ความรู้สึกผูกพันเกี่ยวข้องหากมีการตัดสินใจดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันแล้ว จะเป็นผลให้เกิดข้อผูกมัดหรือสิ่งที่ตกลงใจร่วมกัน

จากแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมเป็นการปฏิบัติงานที่มีความสำคัญมากในยุคปัจจุบันทั้งนี้เพราะว่าเป็นการเน้นให้ทุกคนมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการทุกขั้นตอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

การมีส่วนร่วมมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่ง สมศักดิ์ คงเที่ยง (2542: 128) ได้กล่าวว่าการที่จะทำให้การปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วมให้ประสบผลสำเร็จนั้นจะต้องคำนึงถึงปัจจัยหลายประการด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบในสถานศึกษานั้นๆ จะต้องเปิดใจกว้าง ศรัทธา ยอมรับ ให้เกียรติบุคคล คณะบุคคลที่ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างจริงใจ เพื่อร่วมกันดำเนินการพัฒนาการศึกษาทุก ๆ ด้าน ให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายการศึกษาของสถานศึกษา

ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารและการทำงานของผู้บริหารและ การทำงานของผู้บริหารและหน่วยงานเป็นอย่างมาก ซึ่งสัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2545:9-10) ระบุว่าการมีส่วนร่วมมีประโยชน์หลากหลายประการคือ

1. การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดการระดมความคิดและอภิปรายร่วมกันระหว่าง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทำให้เกิดความคิดที่หลากหลาย ทำให้การปฏิบัติมีความเป็นไปได้มากกว่า
2. การมีส่วนร่วมมีผลทางจิตวิทยาคือทำให้เกิดการต่อต้านน้อยลง ในขณะที่เดียวกันก็ จะเกิดการยอมรับมากขึ้น
3. การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดการสื่อสารที่ดีกว่า สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและ ประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกัน ตลอดจนการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
4. การมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานหรือผู้เกี่ยวข้องมีโอกาสใช้ความสามารถ และทักษะในการทำงานร่วมกัน เกิดความมีน้ำใจและจงรักภักดีต่อหน่วยงานมากขึ้น
5. การมีส่วนร่วมจะทำให้ผลการปฏิบัติงานดีขึ้น การตัดสินใจมีคุณภาพมากขึ้น และส่งเสริมการปรับปรุงงาน และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น

6. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กับหลักสูตรสถานศึกษา

ไพรัช สุ์แสนสุข และบรรเจิดพร สุ์แสนสุข (2546:1) กล่าวว่า หลักสูตรสถานศึกษาแท้ เพื่อผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดหลักการในการจัดการศึกษาว่า “ การจัดการศึกษาถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ”

ดังนั้นการจัดการศึกษาที่เน้น “ ผู้เรียนสำคัญที่สุด ” ก็คือการกำหนดหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงเรียนรู้อย่างมีความสุข โดยผ่านกระบวนการที่เป็นไปตามธรรมชาติเต็มศักยภาพและสนองความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน สถานศึกษาจึงต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขึ้นเอง โดยมีองค์ประกอบทั้งที่กำหนดจากหลักสูตรแกนกลาง และสถานศึกษาต้องกำหนดจากส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหา ความต้องการของโรงเรียน ของนักเรียน ของชุมชนและสังคมที่โรงเรียนตั้งอยู่ โดยมี วิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมายของหลักสูตรของสถานศึกษาและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่โรงเรียน กำหนดเพื่อเป็นไปตามความต้องการของชุมชนและสถานศึกษา

โครงสร้างกรอบการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของหลักสูตรสถานศึกษา ต้องคำนึงถึงผู้เรียนอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

การกำหนดสาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาได้อย่างแท้จริงตามธรรมชาติ เช่น จัดแบบบูรณาการ และสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งก็คือกิจกรรมการเรียนรู้ และการจัดแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย อีกทั้งระดมทรัพยากรมุ่งสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นหลัก มีการกำหนดแนวทางวัดผลประเมินผลของหลักสูตรสถานศึกษาเป็นไปอย่างรอบคอบ เน้นการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องมากกว่าการตัดสินเลื่อนชั้นและเป็นไปตามหลักการประเมินตามสภาพที่แท้จริงของผู้เรียน

การกำหนดองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนดจากข้อมูลบริบทของสถานศึกษาไม่ว่าเป็นด้านผู้เรียน ชุมชน และสภาพที่แท้จริงต่างๆ ของสถานศึกษา มุ่งประโยชน์ต่อผู้เรียน เป็นหลักประกันสู่ความเป็นหลักสูตรสถานศึกษา จุดสะท้อนที่สำคัญของความเป็นหลักสูตรสถานศึกษาที่ชัดเจน คือ การกำหนดแผนการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรสถานศึกษา การวิเคราะห์กำหนดจากมาตรฐานช่วงชั้นตามหลักสูตรแกนกลาง (หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือเชิงบูรณาการตามสถานศึกษาซึ่งกำหนดเพิ่มเติมตามความต้องการและความจำเป็นเฉพาะของสถานศึกษา โดยวิเคราะห์จากวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผนวกกับบริบทต่างๆ ของสถานศึกษา

แล้วกำหนดสาระการเรียนรู้ ตามที่มีทั้งสาระการเรียนรู้แกนกลาง และสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เพิ่มเติมจากที่กำหนดจากมาตรฐานช่วงชั้น แต่เน้นที่สาระการเรียนรู้รายปีให้เหมาะสมแทนได้ ทั้งนี้สาระการเรียนรู้รายปีของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ต้องสอดคล้องกับมาตรฐานช่วงชั้นและผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ที่กำหนดตามหลักสูตรแกนกลาง

ดังนั้นหลักสูตรสถานศึกษา จึงเป็นหลักสูตรตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ หรือเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษาไทย และหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อผู้เรียนเป็นสำคัญ จะเป็นแผนจัดการศึกษาของโรงเรียนที่จะนำพาสู่การปฏิรูปการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจนบนพื้นฐานของความเหมาะสมกับผู้เรียนและชุมชนที่แท้จริง ซึ่งจะยังผลให้โรงเรียนจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างมีความสุข เรียนรู้ได้เหมาะสมกับศักยภาพ อันจะส่งผลให้ผู้เรียนได้ประโยชน์สูงสุด จากหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่อไป

อุทัย บุญประเสริฐ (2543 : 202) ระบุว่า การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ให้สถานศึกษา โดยตรงในรูปคณะกรรมการสถานศึกษานับว่ามีความสอดคล้องกับหลักการการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งให้ทุกส่วนของสังคม ตั้งแต่บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและสถานศึกษา นับได้ว่าเป็นระดับปฏิบัติใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด ย่อมทราบปัญหาที่ชัดเจนและเห็นแนวทางแก้ปัญหาได้ตรงประเด็นมีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนได้มากที่สุด ตลอดจนเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับหลักการ การตรวจสอบ และถ่วงดุลที่มุ่งให้ประชาชนมีบทบาทในการตรวจสอบและถ่วงดุลการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา ด้วยการบริหารโรงเรียนในรูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษา จึงเป็นที่มุ่งหวังว่าจะส่งเสริมสนับสนุนให้การจัดการศึกษาของชาติให้บรรลุผลตามความคาดหวังของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ความสำคัญของการบริหารรูปแบบนี้อยู่ที่ความร่วมมือร่วมใจ และร่วมคิดตาม โดยอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วม การให้เกียรติ การเคารพและยอมรับ ในความคิดเห็น การตัดสินใจ ความรู้ความสามารถ การส่งเสริมขวัญกำลังใจซึ่งกันและกัน และการบริการ โรงเรียน โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นทั้งกรรมการบริหารและกรรมการที่ปรึกษาจะส่งผลให้เกิดความรอบคอบในการบริหาร โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพและคุณภาพ

7. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากอดีตถึงปัจจุบัน

สภาพการเป็นองค์คณะบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการบริหารจัดการแบบองค์คณะบุคคลในระดับสถานศึกษา ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2546:21) สรุปได้ดังนี้

1. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังขาดความชัดเจนเรื่องบทบาทหน้าที่ว่าตนเองจะทำอะไร ทำอย่างไร และทำเพื่ออะไร

2. บุคคลที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการส่วนใหญ่ ได้รับการร้องขอจากสถานศึกษามากกว่าได้รับการคัดสรรจากกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริง ทำให้ขาดความกระตือรือร้นในการทำหน้าที่ของคณะกรรมการ

3. วิธีการทำงานร่วมกันของคณะกรรมการยังขาดทักษะ และประสบการณ์เช่น ทักษะร่วมประชุม ตัดสินใจ เป็นต้น

4. สถานศึกษาส่วนหนึ่งยังคิดว่าคณะกรรมการ เป็นเพียงผู้สนับสนุนด้านทรัพยากรทางการศึกษามากกว่าเป็นผู้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน ร่วมรับผลที่เกิดขึ้น

5. กรรมการสถานศึกษาส่วนหนึ่งยังคิดว่า การบริหารจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเพียงที่ปรึกษาหรือเป็นผู้ปฏิบัติตามการร้องขอจากสถานศึกษา

6. กรรมการสถานศึกษาแต่ละคนมีภาระงานมาก การประชุมจึงขาดความต่อเนื่องและความพร้อมเพียง

7. ระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารขาดคุณภาพ จึงเป็นจุดอ่อนที่สำคัญของการบริหารจัดการ การนำข้อมูลไปใช้ในการพิจารณาของคณะกรรมการเพื่อการตัดสินใจ การแก้ปัญหาหรือพัฒนางานการศึกษา ส่วนใหญ่จึงอยู่บนพื้นฐานของความรู้สึกและประสบการณ์เดิม

8. ในอดีตสถานศึกษาขาดความคล่องตัวในการบริหาร ปัจจุบันสถานศึกษาเป็นนิติบุคคล มีความคล่องตัวสูงสามารถบริหารกิจการได้ด้วยตนเอง แต่กรรมการสถานศึกษาบางส่วนยังขาดความชัดเจนในบทบาทที่จะต้องมีการกำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนจากคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างใกล้ชิด

8. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในความคาดหวังของการปฏิรูปการศึกษา

การกำกับ สนับสนุน และส่งเสริมกิจการของสถานศึกษาเป็นบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภายใต้กรอบกฎหมายที่กำหนด เป็นภารกิจหลักของการทำงานร่วมกับสถานศึกษา ในฐานะเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการจัดการศึกษาร่วมกัน ดังนั้นความคาดหวังที่มีต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 22) สรุปได้ดังนี้

1. มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการทำงานร่วมกับสถานศึกษา และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
2. มีความกระตือรือร้น เต็มใจ อุทิศ ทุ่มเทและเสียสละเวลาที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาร่วมกับสถานศึกษา
3. มีการปฏิสัมพันธ์ที่เคารพสิทธิพื้นฐานซึ่งกันและกัน
4. ยอมรับความสามารถของบุคคลที่มีความแตกต่างกัน

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นิคม ศักดิ์แสน (2540:58-60) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียน ประถมศึกษาต่อการพัฒนาการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนอุดรศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเขียงดาว จังหวัดเขียงใหม่ พบว่า กรรมการโรงเรียนประถมศึกษาทุกกลุ่มมีส่วนร่วมปานกลางอยู่ 3 ด้าน การให้คำปรึกษาเสนอแนะแนวทางและการมีส่วนร่วมในการบริหารการเงิน และงบประมาณของโรงเรียน การแสวงหาและให้การสนับสนุนด้านการเงิน วัสดุ ครุภัณฑ์ และอุปกรณ์ต่างๆ ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นการประสานงานกับองค์กรท้องถิ่น ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนและเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อการพัฒนาโรงเรียนและให้มีการใช้บริการจากโรงเรียนให้โรงเรียนเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชนและร่วมพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ในด้านการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้านทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน กรรมการในส่วนของครูมีส่วนร่วมมาก แต่กรรมการในส่วนของ ชุมชนมีส่วนร่วมปานกลาง

ลิขสิทธิ์ ผลจันทร์งาม (2540:71) ได้ศึกษาถึงการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ้านไช้ จังหวัดลำพูน พบว่าคณะกรรมการส่วนใหญ่ขาดความรู้พื้นฐานในการจัดทำนโยบาย แม่บทและแผนพัฒนาโรงเรียนและไม่เข้าใจ

นโยบายอย่างถ่องแท้ การกำหนดนโยบาย แผนแม่บทและแผนพัฒนาโรงเรียน โดยมากเป็นแนวคิดของผู้บริหารและคณะครูในโรงเรียน คณะกรรมการในส่วนอื่นโดยมากไม่ค่อยได้แสดงความคิดเห็น โรงเรียนไม่แจ้งนโยบายและแผนแม่บทให้ทราบล่วงหน้า

วุฒิ สุวรรณรังษี (2541: 96) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามบทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี พบว่าโรงเรียนที่มีกรรมการอายุมากกว่า 35 ปี มีระยะเวลาในการเรียนรู้ หาประสบการณ์แสวงหาความสำเร็จความพร้อมงานและอาชีพ ทั้งเป็นผู้ที่มีภาระความรับผิดชอบเป็นผู้ใหญ่ จึงได้รับการยอมรับของสังคม

อำนาจพร ทรัพย์คง (2542:91) ได้ศึกษาบทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนปฏิรูปประถมศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า บทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนปฏิรูปประถมศึกษา เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน และด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชนในจังหวัดปราจีนบุรี อยู่ในระดับต่ำ

คณิต ไชยลังการ (2546:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมการจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ได้มีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ การจัดทำแผนการดำเนินงานตามแผนการติดตามประเมินผล และการรายงานผลโดยได้ให้ข้อเสนอแนะ คือคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือทุกครั้งสม่ำเสมอ และควรมีส่วนร่วมมากขึ้นในเรื่องที่กล่าวไว้ข้างต้น

ประทุม คุณกะมุต (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า

1. กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในระดับมากทั้งด้านการจัดหลักสูตร ด้านการสอน และด้านการวัดผลประเมินผล สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงในระดับต้นๆ คือ การสอนภาษาไทยต้องเน้นทักษะการพูด การฟัง การเขียน และการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นการจัดการเรียนการสอนต้องเน้นทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ สอดแทรกคุณธรรมและจิตสำนึกที่ดีเพื่อพัฒนานักเรียนทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์และจิตใจ สำหรับการประเมินผล ต้องครอบคลุมทุกด้าน และนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอน

2. การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเฉพาะร่วมจัดกิจกรรมเสริมสร้างการพัฒนาโรงเรียน ประสานกับหน่วยงานในการจัดกิจกรรม

ต่างๆ รวมทั้งช่วยสอดคล้องความประพฤติของนักเรียน ส่วนปัญหาที่พบคือไม่มีเวลาเพียงพอ ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรการเรียนการสอนและบทบาทหน้าที่ มีปัญหาในการเดินทางไปร่วมประชุม

เปลี่ยน ศิริรังสรรค์กุล (2527:จ- ฉ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนและครูที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก พบว่าการปฏิบัติจริงของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับปฏิบัติน้อยทุกบทบาท ส่วนปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามหน้าที่คือ ความรู้ต่ำ ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรและส่วนใหญ่มุ่งประกอบอาชีพของตนเองจึงปฏิบัติหน้าที่ได้ไม่เต็มที่

ไพโรจน์ พรหมมีเนตร(2534:ก-ข) ศึกษาการปฏิบัติงานของกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่าการปฏิบัติงานและปัญหาในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผู้ระบุสูงสุดในแต่ละหน้าที่ทั้ง 4 ประการดังนี้

1. ให้คำปรึกษา แนะนำในการกำหนดแนวทางการพัฒนาอาคารสถานที่ การจัดหา รายได้บำรุงการศึกษาและจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ปัญหาในการปฏิบัติงานพบว่า กรรมการศึกษาให้คำปรึกษาแนะนำน้อย

2. ขอความช่วยเหลือและความร่วมมือจากประชาชน หน่วยงานและส่วนข้าราชการ จัดหารายได้บำรุงการศึกษาและขอแรงงานจากชุมชนเพื่อพัฒนาโรงเรียน ปัญหาในการปฏิบัติงานพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ได้ให้ความช่วยเหลือและร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียน

3. เสนอแนะและประสานงาน ให้โรงเรียนบริการให้ยืมวัสดุครุภัณฑ์และอาคารสถานที่แก่ชุมชน หน่วยงาน และส่วนราชการ ปัญหาในการปฏิบัติงานพบว่า โรงเรียนและกรรมการศึกษาขาดการประชาสัมพันธ์และโรงเรียนมีวัสดุ ครุภัณฑ์ ในการให้บริการไม่เพียงพอ

4. แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อจัดกิจกรรมหารายได้บำรุงการศึกษา ปัญหาในการปฏิบัติงานพบว่า ขาดบุคลากรที่เป็นผู้นำในการปฏิบัติงาน

ปฐม พุกญาไพบูลย์ และคณะ (2541 : 133) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการโรงเรียนเกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า กรรมการโรงเรียนประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนข้าราชการครูที่ได้รับการคัดเลือกเป็นกรรมการ ผู้ปกครองนักเรียน ศิษย์เก่าของโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิจากประชาชน ผู้นำศาสนา บุคคลในองค์กรปกครองท้องถิ่นทั้งสิ้น 360 คน มีความรู้

ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของ คณะกรรมการโรงเรียน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2539 ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการแนวคิดและปรัชญาที่อยู่เบื้องหลังการแต่งตั้ง คณะกรรมการโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ยังไม่เป็นที่น่าพอใจเท่าที่ควร ปัญหาที่พบคือ กรรมการโรงเรียนส่วนใหญ่ ยังไม่ได้เข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการโรงเรียน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยกรรมการโรงเรียน พ.ศ. 2539 โรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี กรรมการโรงเรียนขาดการกระตุ้นและโรงเรียนยัง ไม่มีการสรุปรายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียนอย่างเป็นทางการและเป็นระบบ

นิภา วรรณารักษ์ (2541:ง-จ) ได้วิจัยเรื่องการดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียนตาม แนวทางการปฏิรูปสถานศึกษา:ศึกษาศาสตร์โรงเรียนปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดลำปาง การศึกษาโดยสรุปพบว่า คณะกรรมการโรงเรียนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจที่เกี่ยวกับบทบาทอำนาจ หน้าที่ ตลอดจนปรัชญาแนวคิดที่อยู่เบื้องหลัง ขาดงบประมาณ ขาดการนิเทศ แนะนำ กำกับ ติดตาม จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง และข้อเสนอแนะ ที่ต้องปรับปรุงพัฒนาอย่างเร่งด่วนคือ กรรมการโรงเรียนที่เป็นผู้บริหารและครู โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในด้านความชัดเจนในหลักการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการโรงเรียน เพราะถ้าปราศจาก ความชัดเจน ความซบเซาและความเชื่อมั่นในเรื่องเหล่านี้ก็จะไม่สามารถสร้างความเชื่อมั่น เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และดึงเอาศักยภาพในตัวของคณะกรรมการฝ่ายอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝ่ายที่เป็นตัวแทนของชุมชนให้ออกมาในรูปของการทุ่มเท เสียสละ กับการดำเนินงาน ของคณะกรรมการโรงเรียนได้อย่างแท้จริง

วิชาญ วงศ์วรทัตญญและคณะ (2544 : 130) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตอินทนนท์ สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในบทบาทหน้าที่ในด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง สถานศึกษากับชุมชน การแต่งตั้งและหรืออนุกรรมการเพื่อการดำเนินงานตามระเบียบและ การปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานด้านสังกัด โดยภาพรวมคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในระดับมาก ส่วนการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของ สถานศึกษา การให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปี การให้ความเห็นชอบในการทำสาระ หลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น การกำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผน การส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กในเขตบริการ ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง การพิทักษ์ สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการเด็กด้อยโอกาสให้ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ การบริหารจัดการ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

การระดมทรัพยากรวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียน และการมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปี โดยภาพรวมแล้ว คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่มีโอกาสติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียนมาก และฝ่ายบริหารย้ายสถานที่ปฏิบัติงานบ่อยทำให้การทำงานไม่ต่อเนื่อง

ทวีสิน ชัยมงคล (2546 : 64) ได้ศึกษาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง พบว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่ คณะกรรมการทุกกลุ่มอายุ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาระดับเดียวกันคือปานกลาง ส่วนสถานศึกษาขนาดกลาง คณะกรรมการที่อยู่ในช่วงอายุ 21-30 ปีและช่วงอายุ 31-40 ปีเป็นกลุ่มที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาอยู่ในระดับน้อย นอกนั้นทุกกลุ่มอายุมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง และสถานศึกษาขนาดเล็ก คณะกรรมการทุกกลุ่มอายุมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาอยู่ในระดับเดียวกันคือน้อย

สมบัติ นามาวรรณ (2546:81) ได้ศึกษาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดลำปาง พบว่าคณะกรรมการที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาสูงสุด รองลงมาคือคณะกรรมการที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คณะกรรมการที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาต่ำที่สุด

อุทัย ไสรสิงห์ (2546:67) ได้ศึกษาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครลำปางและเทศบาลเมืองลำพูนพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาเพศหญิงมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาเฉลี่ยสูงกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นเพศชาย คณะกรรมการทั้งเพศหญิงและเพศชาย มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาอยู่ในระดับเดียวกันคือปานกลาง สถานศึกษาทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก คณะกรรมการทั้งเพศหญิงและเพศชายมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาอยู่ในระดับเดียวกันคือปานกลาง

เกษญา บุรณะจารุ (2540:76) ได้ศึกษาความต้องการของกรรมการโรงเรียนเกี่ยวกับการให้บริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาพบว่าข้าราชการ (ซึ่งไม่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ) ที่เป็นกรรมการโรงเรียนมีความต้องการให้โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้บริการชุมชนด้านการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.35) ทั้งนี้เนื่องจาก ข้าราชการ (ซึ่งไม่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ) เป็นผู้มีความรู้ มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล จึงเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการศึกษา

ภัทรารณณ์ นันทวงศ์ (2545:74) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครลำปางพบว่า ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วม

ในการจัดการศึกษาต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยอาชีพรับราชการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าอาชีพรับราชการมีโอกาสรับรู้ ข้อมูล และข่าวสารที่ถูกต้อง ได้ดีกว่าผู้ปกครองอาชีพอื่นอีกทั้งอาชีพรับราชการจะเข้าใจถึงระเบียบทางสังคมได้ดีกว่า

วรเชษฐ์ ค่วยเทศ (2546:71) ที่ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอถ้ำ จังหวัดลำพูนพบว่า ด้านการบริหาร คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ ด้านการบริหาร คือวางแผน การบริหารโรงเรียนให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม นั้น ผู้บริหารต้องมีความรู้ความสามารถในการวางแผน การจัดการองค์การ การบริหารงานบุคคล งานธุรการ งานวิชาการ งานด้านอาคารสถานที่ งานกิจการนักเรียนและงานสัมพันธ์ชุมชน และสามารถให้โรงเรียนประสบความสำเร็จไปตาม เป้าหมายที่กำหนดไว้ จากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายซึ่งผู้บริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ที่จะเกิดกับ ผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานเกี่ยวกับกรรมการศึกษามีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาและพัฒนาการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นอย่างมาก โรงเรียน ในฐานะที่เป็นแหล่งพัฒนาคนในชุมชนย่อมมีหน้าที่โดยตรงในการดึงเอาทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่ใน ชุมชนมาร่วมทำงาน เป็นคณะกรรมการในการบริหารงานของโรงเรียน ซึ่งเป็นการสร้างพื้นฐาน การปฏิบัติงานตามระบอบประชาธิปไตย ในชุมชนอันจะอำนวยต่อการจัดการศึกษาใน ท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ จึงควรที่ผู้บริหารการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องจะสนใจและให้ความสำคัญ ต่อการปฏิบัติงานด้านนี้อย่างจริงจัง การมีส่วนร่วมของท้องถิ่นกับการศึกษาเป็นความจำเป็นที่จะ ต้องสร้างให้เกิดขึ้น แต่จากข้อสรุปในรายงานต่างๆ พบว่า การดำเนินงานที่ผ่านมา ชุมชนยังไม่ได้ เข้ามามีส่วนร่วมเท่าที่ควร ซึ่งผลกระทบของการขาดการมีส่วนร่วมในระดับที่เหมาะสม ทำให้ การศึกษาเป็นสิ่งที่แยกไปจากชุมชน ความคาดหวังที่ชุมชนมีต่อโรงเรียนกับสิ่งที่โรงเรียนปฏิบัติ มีความแตกต่างกัน ประชาชนไม่รู้สึกรู้สีก่อน ไม่รู้สึกรู้สีก่อนและไม่รู้สึกรู้สีก่อนว่าต้องรับผิดชอบต่อ การดำเนินงานของโรงเรียน ส่งผลต่อการขาดโอกาสในการระดมทรัพยากรและสรรพกำลังใน ชุมชนที่จะนำมาใช้ดำเนินงานทางการศึกษาให้มีคุณภาพสูงยิ่งขึ้น และชุมชนเองก็ขาดโอกาสที่จะ ได้รับการพัฒนาจากโรงเรียน ซึ่งเป็นแหล่งรวมของบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถสูงในชุมชน และมีศักยภาพเพียงพอที่จะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนได้ จึงเห็นได้ว่าคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับการมีส่วนร่วมมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษา การดำเนินงาน เกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร อันเนื่องมาจาก คณะกรรมการสถานศึกษายังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน พอที่จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ได้ ยังมี ข้อบกพร่อง ไม่สอดคล้องกับกรอบด้านตามบทบาทและหน้าที่ที่กำหนดไว้

